

การพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย*

A DEVELOPMENT OF THE NETWORKS ADMINISTRATION MODEL FOR THE EARLY CHILDHOOD EDUCATION SCHOOL

สมพร ชาลีเครือ**
 ดร.เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์***
 ดร.สุดา ทัพสุวรรณ****
 ดร.สงวนพงศ์ ชวนชม*****

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย และ 2) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งมีการดำเนินการวิจัย 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การสร้างและพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยได้แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยด้วยรูปแบบบริหารเครือข่ายโรงเรียนจากการสังเคราะห์การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา การจัดการเครือข่ายและด้านการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 คน ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาและแนวคิดในการสร้างรูปแบบและคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย แล้วนำไปตรวจสอบความเหมาะสม ด้วยวิธีจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ตอนที่ 2 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยเลือกโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 เครือข่าย เป็นโรงเรียนแม่ข่าย 3 โรงเรียน และโรงเรียนที่สมัครใจร่วมเป็นลูกข่าย 16 โรงเรียน ดำเนินการทดลองตามรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2555 ทำการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ โดยใช้เครื่องมือแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์การดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน
2. ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.72) เมื่อพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความเหมาะสมมากที่สุด ดังนี้คือ องค์ประกอบที่ 1 ภารกิจเครือข่าย (ร้อยละ 89.13) องค์ประกอบที่ 2 วิธีดำเนินการ

*คุษภินิพนธ์ปริญญาคุษภินิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

**นิสิตหลักสูตรปริญญาคุษภินิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

***ศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

****ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

*****อาจารย์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

(ร้อยละ 88.59) องค์ประกอบที่ 3 องค์การดำเนินการ (ร้อยละ 96.38) องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมิน (ร้อยละ 84.78)

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ/ การบริหารเครือข่ายโรงเรียน/ เครือข่ายครูปฐมวัย/ รูปแบบการบริหารเครือข่าย

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop administration model of network school providing early childhood education and 2) to assessment the suitability and feasibility of the model.

Creation and development of this model were based on the concept that organizations with similar working goals were combined to set up their network with no emphasis on administrative power, but on the following aspects i.e. new relationship management, establishment of good atmosphere of working, assistance of each other, building work inspiration, and administration with three stages of management functions:

Stage 1: The administrative network model created and developed by the schools offering the early childhood education was based on the guidelines of developing the model efficiency synthesized from an interview with five experts of educational administration, network establishment and early childhood educational management. This was done in order to collect the data in relation to contents and concept of establishing a model and manual of using the administrative network model for the school providing the above education.

Stage 2: The experiment was carried out by selecting three voluntary samples of networking schools including three main networking schools and sixteen sub-networking schools. The model was tried out by the schools during September-November 2012. The model to assessment the suitability and feasibility by using the tools in line with the required model components.

The finding of this study were as follows:

1. There were four model components – 1) network missions, 2) procedure, 3) working organizations, and 4) follow-up and evaluation. The model quality evaluated by the experts was found at the highest appropriate level (mean value 4.60).

2. The model to assessment the suitability and feasibility totally the highest appropriate level (89.72%). Taking each aspect into consideration, it indicated that the following four components were also ranked at the highest suitability and feasibility level i.e. 1) networks missions (89.13%), 2) procedure (88.59%), 3) working organizations (96.38 %), and 4) follow-up and evaluation (84.78 %) respectively.

Keywords : Model Development/ School Networks Administration/ Childhood Teacher Networks/ Networks Administration Model

บทนำ

ความคาดหวังด้านการศึกษาของคนไทยและสังคมไทย คืออยากเห็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพเกิดขึ้นทั่วทั้งแผ่นดินไทย เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการทางการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและประสบการณ์ในการประกอบอาชีพ มีขีดความสามารถในการแข่งขัน มีคุณธรรม จริยธรรม สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข มีสภาพแวดล้อม บรรยากาศ เทคโนโลยีและนวัตกรรมที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความสุขอยู่เสมอ (อรุณ จันทวานิช, 2547) ซึ่งสมศักดิ์ คงเที่ยง (2551, หน้า 58-59) ได้กล่าวถึงแนวโน้มการบริหารจัดการองค์กรแห่งอนาคตว่า องค์กรที่จะประสบความสำเร็จ จำเป็นต้องมีแนวคิดใหม่ๆ ในการบริหารจัดการ องค์กรยุคใหม่เป็นองค์กรคลื่นลูกที่สาม มีลักษณะในแบบเครือข่าย (Networks Model) หรือที่เรียกว่า N-form เป็นรูปแบบองค์กรที่ให้ความสำคัญเรื่อง การบริหารกระบวนการ และทีมงาน การบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร การปรับระบบงานบนพื้นฐานของความไว้วางใจซึ่งกันและกัน (Trust) การวัดผลงานในเรื่องยุทธศาสตร์ (Strategic Performance) การเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่กระบวนการ การจัดการความรู้ องค์กรสมัยใหม่ เน้นการสร้างวิสัยทัศน์และทัศนคติของบุคคลในองค์กร การกำหนดวิสัยทัศน์และคุณค่าอย่างชัดเจนเพื่อบุคลากรจะสามารถดำเนินงานในทิศทางตามวิสัยทัศน์จะมีความสำคัญยิ่งขึ้นต่อการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ

ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย หากสามารถสร้าง “เครือข่ายการปฏิรูปการศึกษา” ให้เกิดความเข้มแข็งและขยายตัวกว้างออกไปได้มากเท่าใด ก็ยิ่งเป็นการเพิ่มโอกาสที่การปฏิรูปการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้มากเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ “การสร้างเครือข่าย (Networks Building)” จึงนับเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จำเป็นต้องให้ความสนใจและลงมือผลักดันให้เกิดขึ้นจริงเร็วที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543, หน้า 2-3) เช่นเดียวกันกับ เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ

(2545, หน้า 67-71) ได้เล็งเห็นความสำคัญในการสร้างเครือข่าย ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาลักษณะโครงสร้างระบบบทบาทหน้าที่ และการดำเนินงานของรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสม และเพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนภารกิจของเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ทั้งยังได้เสนอแนะไว้ว่า ในระยะเริ่มแรกควรดำเนินการจัดตั้งแม่ข่ายและลูกข่ายที่จำเป็นก่อน แล้วจึงพัฒนาอย่างเร่งด่วนเกี่ยวกับการเตรียมครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อเข้าสู่เขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องปรับบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นภายใต้เขตพื้นที่การศึกษาเดียวกัน และได้กล่าวโดยสรุปในเรื่องเครือข่ายพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาว่าแนวคิดในเรื่องเครือข่ายการศึกษา ได้ปฏิบัติมานานแล้ว ทั้งในประเทศและต่างประเทศนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ เพราะมีความสามารถในการเชื่อมโยง เข้าถึงกันและกันภายในเครือข่ายอย่างใกล้ชิด สามารถช่วยเหลือ ดูแล ให้บริการซึ่งกันและกันได้โดยสะดวก

เรื่อง “เครือข่าย” ไม่ใช่เรื่องใหม่ทั้งในสังคมไทยและสังคมตะวันตก ในสังคมชนบทไทย การพึ่งพาอาศัยร่วมมือกันทำงานเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต ดังคำที่กล่าวว่า “พริกอยู่บ้านเหนือ เกลืออยู่บ้านใต้ ตะไคร้อยู่บ้านเพื่อน” เมื่อผนวกเข้ากับความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีด้านข่าวสารข้อมูล ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงานเครือข่าย ก็ทำให้การทำงานเครือข่ายพัฒนาขึ้นไปอีก (พระมหาสุทิตย์ อากาศโร (อบอุ้น), 2547, หน้า 20-23; เสรี พงศ์พิศ, 2548, หน้า 12-13; สนทยา พลศรี, 2550, หน้า 191-193) และข้อเสนอแนะเชิงนโยบายจากรายงานการวิจัยของธีระ รุญเจริญ (2547) เสนอไว้ว่าสถานศึกษาควรมีนโยบายในการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่นในการสร้างเครือข่ายคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และวิจัย วงษ์ใหญ่ (2551, หน้า 42-43) ได้อภิปรายและ

เสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการศึกษาทางเลือกว่า เขตพื้นที่การศึกษาต้องส่งเสริมการจัดการศึกษา เช่น การสร้างเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การสร้างภาคีเครือข่าย การทำวิจัยชุมชน คุณภาพการศึกษาจึงจะเกิดขึ้น เช่นเดียวกับ นฤมล นิราทร (2543, หน้า 11) ที่ให้แนวคิดว่าการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันของสถานศึกษา ก่อให้เกิดความเข้มแข็งกับสถานศึกษามากกว่าที่แต่ละสถานศึกษาจะทำงานโดยโดดเดี่ยว ทั้งนี้โดยมีความเชื่อว่าการรวมพลัง (Synergy) กันจะก่อให้เกิดคุณค่าที่ทวีคูณ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในปีการศึกษา 2551 พบว่าร้อยละของนักเรียนตามระดับพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ส่วนใหญ่มีคุณภาพอยู่ในระดับดี แต่ยังมีข้อสังเกตว่า ข้อมูลค่าร้อยละของพัฒนาการดังกล่าวมีความแตกต่างกันมากคือ 98.00 93.86 71.67 และ 59.17 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ครูผู้สอนส่วนหนึ่งอาจไม่ได้จัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กนักเรียนเป็นองค์รวมอย่างแท้จริง จึงควรมีการเพิ่มการดำเนินการพัฒนาครูให้เกิดความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตรไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการโดยองค์รวมให้นักเรียนปฐมวัยมีพัฒนาการเต็มตามศักยภาพตามเป้าหมายของหลักสูตรต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552ข, หน้า 109-114) เพราะการพัฒนาเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-5 ปี เป็นช่วงวัยที่มีอัตราการเรียนรู้สูงสุด เป็นช่วงเวลาที่สำคัญและจำเป็นที่สุดในการพัฒนาสมองของมนุษย์ การพัฒนาเด็กในวัยนี้ต้องถือว่าเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า เป็นการลงทุนที่น้อยกว่าค่าใช้จ่ายในการตามแก้ปัญหาของสังคมที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

จากการรายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบแรกพบว่าสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัยจำนวน 30,347 แห่งได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพ จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

จำนวน 25,049 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 82.47 สถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานคุณภาพจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) มากที่สุด คือ สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คิดเป็นร้อยละ 18.44 และสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้ให้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานว่า รัฐบาลควรทบทวนบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในการรับผิดชอบต่อการกำหนดทิศทางและนโยบายในการจัดการศึกษาให้เป็นไปตามที่ได้กำหนดไว้ การเร่งพัฒนาสถานศึกษาที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานโดยหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจะต้องส่งเสริมและจัดการให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่เข้มแข็ง การนำผลการประเมินไปใช้ การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การลดภาระของครูในงานด้านธุรการ และงานเอกสาร การพัฒนาครู การกระจายอัตรากำลังครูให้ทั่วถึง การส่งเสริมแนวทาง การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกด้านโดยการจัดโครงการกิจกรรมต่างๆ และส่งเสริมการสร้างความร่วมมือในลักษณะเครือข่ายเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน), 2553, หน้า 10-11)

การดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่ดำเนินการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย จำเป็นที่จะต้องหานวัตกรรมหรือแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็ง มีความสามารถในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการบริหารจัดการ การใช้และพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ การให้บริการ และการพัฒนาเด็กทุกด้านอย่างสมดุลตามศักยภาพ โดยการศึกษาหารูปแบบหรือวิธีการสร้างเครือข่ายโรงเรียนร่วมมือในการดำเนินการบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ เพื่อส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย และ
2. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ครั้งนี้มีขั้นตอนในการดำเนินการ 2 ตอน

ตอนที่ 1 คือการสร้างและพัฒนารูปแบบเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มี 3 ชั้น

ชั้นที่ 1 ศึกษาแนวทางการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย จากเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสืบค้นจาก Internet ให้ครอบคลุมแนวคิด และหลักการเกี่ยวกับเครือข่ายโรงเรียนในการส่งเสริมประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย และผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการบริหาร ด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย และการวิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสัมภาษณ์ที่มีประเด็นคำถามเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 ประเด็น

ชั้นที่ 2 สร้างรูปแบบบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ในขั้นร่างเพื่อจัดทำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย เป็นโครงร่าง และจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบ

ชั้นที่ 3 ตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยวิธีจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน และประเมินความเหมาะสมของรูปแบบเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสม สรุปได้ว่ารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยโดย

รวมทุกองค์ประกอบมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) เมื่อพิจารณาขององค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่ 2 วิธีดำเนินการ ($\bar{X} = 4.73$) มีค่าคะแนนความเหมาะสมสูงที่สุด รองลงมาคือ องค์ประกอบที่ 3 องค์การดำเนินการ ($\bar{X} = 4.52$) และลำดับที่สามคือองค์ประกอบที่ 1 ภารกิจของเครือข่าย ซึ่งมีค่าคะแนนเท่ากับ องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมินผล ($\bar{X} = 4.50$)

ตอนที่ 2 ทดลองใช้และประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มี 2 ชั้น

ชั้นที่ 1 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย กลุ่มเป้าหมาย คือ

1. โรงเรียนที่ดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยได้อย่างมีประสิทธิภาพจากโรงเรียนศูนย์ปฐมวัยต้นแบบในโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความพร้อมเพียงพอที่จะเป็นโรงเรียนแม่ข่ายที่สามารถเป็น แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม มีความพร้อมในการเป็นที่เลี้ยงให้กับโรงเรียนอื่นได้ จำนวน 3 โรงเรียน กำหนดให้เป็นโรงเรียนแม่ข่าย

2. โรงเรียนที่สมัครใจพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ไม่ห่างไกลกันมากนัก สามารถเดินทางติดต่อกันได้สะดวก และสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการศึกษาปฐมวัย จำนวน 5 – 6 โรงเรียน เพื่อกำหนดเป็นโรงเรียนลูกข่าย

เครื่องมือทดลอง คือ รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย และคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ใช้เวลาในการทดลอง 2 เดือน

ชั้นที่ 2 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย

1. กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้ดำเนินการทดลอง และให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 19 คน ครูปฐมวัย จำนวน 27 คน กรรมการสถานศึกษา จำนวน

19 คน และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย จำนวน 19 คน รวม 84 คน

2. เครื่องมือเก็บข้อมูล เป็น แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มีดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (ค่า IOC = 0.98) แปลผลว่า ใช้ได้

3. การเก็บข้อมูลดำเนินการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย หลังจากทดลองใช้โดยผู้ดำเนินการทดลองและให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ประเมินตามองค์ประกอบของรูปแบบ ทั้ง 4 องค์ประกอบของแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ได้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ที่บูรณาการระหว่างหน้าที่หลักทางการบริหาร (Management Functions : POLC) ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) ภาวะผู้นำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) กับแนวคิดการรวมพลัง (Synergy) คือการรวมพลังกันร่วมมือกันทำงาน นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีค่าทวิคูณ หรือความเข้มแข็งในการปฏิบัติงานมากขึ้น ทฤษฎีของการแลกเปลี่ยน (Change Theory) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกันบนพื้นฐานความเท่าเทียมกัน และการวิเคราะห์ผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ นำมากำหนดเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยได้ จำนวน 4 องค์ประกอบคือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์การดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน จากการจัดกลุ่มสนทนาโดยผู้ทรงคุณวุฒิและประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$)

2. ประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย จากการตรวจสอบประสิทธิภาพโดยผู้บริหารสถานศึกษาและครูปฐมวัยที่ทดลองใช้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย มีความเหมาะสมและปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด (ค่าร้อยละ 89.72) เมื่อพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบมีความเหมาะสมและปฏิบัติได้ในระดับมากที่สุด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ภารกิจเครือข่าย (ค่าร้อยละ 89.13) องค์ประกอบที่ 2 วิธีดำเนินการ (ค่าร้อยละ 88.59) องค์ประกอบที่ 3 องค์การดำเนินการ (ค่าร้อยละ 96.38) องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมิน (ค่าร้อยละ 84.78)

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยครั้งนี้ ได้รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ที่บูรณาการระหว่างหน้าที่หลักทางการบริหาร (Management Functions : POLC) ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์การ (Organizing) 3) ภาวะผู้นำ (Leading) 4) การควบคุม (Controlling) กับแนวคิดการรวมพลัง (Synergy) คือการรวมพลังกันทำงาน นำไปสู่ผลลัพธ์ที่มีค่าทวิคูณ หรือเข้มแข็งมากขึ้น ทฤษฎีของการแลกเปลี่ยน (Change Theory) ซึ่งเป็นการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ระหว่างกัน และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แนวทางในการกำหนดเป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย 4 องค์ประกอบคือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์การดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยวิธีการจัดกลุ่มสนทนา และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.60) ซึ่งการดำเนินการพัฒนารูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ของเสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ (2545, หน้า 69-71) โดยศึกษาลักษณะ โครงสร้าง ระบบบทบาทหน้าที่และการดำเนินงานของเครือข่าย ตลอดจนศึกษาแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาผลการวิจัยได้รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วย 1) หลักการในการสร้างเครือข่าย โดยอาศัยแนวคิด การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ตามมาตรา 9 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 2) กลยุทธ์ในการพัฒนาบุคลากร 3) วิธีการในการพัฒนา 4) กลุ่มเป้าหมายของการพัฒนา 5) องค์ประกอบของรูปแบบเครือข่าย 6) ความเชื่อมโยง 7) ทรัพยากร 8) การประเมินเครือข่าย และ 9) ข้อเสนอแนะ ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบเครือข่ายนั้น สอดคล้องกับองค์ประกอบที่สำคัญของเครือข่ายตามที่ สนธยา พลศรี (2550, หน้า 216-218) ได้ศึกษาไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญต้องประกอบด้วย วัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกันซึ่งสมาชิกของเครือข่ายจะต้องมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายเหมือนกัน มารวมกันเป็นเครือข่ายเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน นอกจากนี้ยังมี การบริหารจัดการซึ่งสมาชิกเครือข่ายเป็นผู้ร่วมกันกำหนดการบริหารและจัดการเครือข่ายทั้งโครงสร้างของเครือข่าย สถานภาพและบทบาทของสมาชิก กุฎระเบียบที่ใช้ร่วมกัน อีกทั้งเครือข่ายต้องมีลักษณะเป็นพลวัต มีระบบการทำงานที่เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลาไม่หยุดนิ่ง และเครือข่าย เป็นการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งเครือข่ายมีลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างสมาชิกด้วยกันหรือระหว่างสมาชิกกับคนอื่นๆ ในการวิจัยครั้งนี้ได้

กำหนดองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายในลักษณะเดียวกัน กับงานวิจัยของสุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549, หน้า 187-199) ที่ได้ทำการวิจัย การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ที่สรุปผลการวิจัยได้องค์ประกอบหลักของรูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลักที่สำคัญของเครือข่ายความร่วมมือ ประกอบด้วย 1) แกนนำ/ผู้นำเครือข่าย สมาชิกเครือข่าย 2) ขอบข่ายและภารกิจงานด้านวิชาการ 3) กระบวนการปฏิบัติงานของเครือข่าย 4) คุณลักษณะที่ดีของแกนนำ และ 5) เทคนิควิธีการพัฒนาสมาชิกเครือข่าย

2. การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย โดยผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฐมวัย กรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองเด็กปฐมวัย ที่ดำเนินการทดลองและให้ข้อมูล ประเมินจากกระบวนการดำเนินกิจกรรมตามองค์ประกอบของรูปแบบ ในระดับคุณภาพ 5 ระดับ คือ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับดีมาก ในระดับดี ในระดับปานกลาง ในระดับน้อย ในระดับปรับปรุง ซึ่งจากการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ผลประเมินคุณภาพโดยรวมของรูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้และความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 89.72) เมื่อพิจารณาแยกเป็นองค์ประกอบ พบว่า ทั้ง 4 องค์ประกอบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 ภารกิจเครือข่าย (ร้อยละ 89.13) องค์ประกอบที่ 2 วิธีดำเนินการ (ร้อยละ 88.59) องค์ประกอบที่ 3 องค์การดำเนินการ (ร้อยละ 96.38) องค์ประกอบที่ 4 การติดตามและประเมิน (ร้อยละ 84.78) ทั้งนี้เนื่องมาจาก การสร้างรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ตั้งแต่การกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย การศึกษาแนวคิด หลักการ หน้าที่หลักทางการบริหารและการจัดการ การบริหารจัดการโรงเรียน ศูนย์เด็กปฐมวัยต้นแบบ ทฤษฎีและแนวคิดการสร้างเครือ

ช่วยการทำงานเพื่อพัฒนาองค์การที่ประกอบด้วย ทฤษฎีการ แลกเปลี่ยน และแนวคิดการรวมพลัง การสัมภาษณ์ผู้ทรง คุณวุฒิที่มีประสบการณ์ตรงในการบริหารการศึกษา การ จัดการเรียนรู้ การบริหารเครือข่าย และการนิเทศ จนได้รูป แบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยที่ เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ

นอกจากนี้ รูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียน ที่จัดการศึกษาปฐมวัยครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของความ ต้องการ ของครูปฐมวัย ซึ่งเป็นการช่วยให้ครูได้มีการช่วยเหลือและ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน มีการให้บริการสื่อ อุปกรณ์ ประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อให้ใช้ประโยชน์อย่างสูงสุด เป็นการ ร่วมมือกันทางด้านวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปนัดดา ยัมสกุล (2553, หน้า 116-117) ที่ได้วิจัยเรื่อง การ พัฒนารูปแบบการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการระหว่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีกับสถาบันอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อ พัฒนารูปแบบการดำเนินงานความร่วมมือ ทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีกับสถาบัน อุดมศึกษาต่างประเทศ ผลการวิจัยสรุปจากการตรวจสอบ ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้ในการปฏิบัติงานของรูปแบบ การดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการโดยรวม ในแต่ละ ด้านและแต่ละข้อ พบว่า มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ในการนำไปปฏิบัติสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 และเหตุผลอีกประการหนึ่งคือ รูปแบบการ บริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย เป็นรูปแบบ ที่เกิดขึ้นโดยอาศัยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องในการจัดการ ศึกษาทุกฝ่ายทั้งผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ศึกษานิเทศก์ มีการวางแผนและระดม ทรัพยากรในท้องถิ่นมาใช้ประโยชน์ในการจัดการศึกษาร่วม กัน ส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้และพัฒนาอย่างรอบด้าน เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์ (2553, หน้า 231-234) ได้วิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความ เข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อ พัฒนาแบบจำลองเชิงทฤษฎีปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้ม

แข็งของภาคีเครือข่ายสถานศึกษา พบว่า 1) ตัวแปรปัจจัย ที่มีอิทธิพลทางตรงต่อความเข้มแข็งมี 6 ปัจจัย เรียงลำดับ ค่าอิทธิพลจากมากไปน้อย ประกอบด้วย ปัจจัยด้านการ บริหารจัดการ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการ เรียนรู้ ปัจจัยด้านการสื่อสาร ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ และ ปัจจัยด้านการสนับสนุนทรัพยากร ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทาง อ้อมต่อความเข้มแข็งมี 2 ปัจจัย ประกอบด้วย ปัจจัยด้าน ความต่อเนื่องของกิจกรรม และปัจจัยด้านผลประโยชน์ร่วม กัน 2) ตัวแปรองค์ประกอบความเข้มแข็งของภาคีเครือข่าย มี 2 ด้าน ประกอบด้วย การพึ่งตนเองได้ และการพัฒนา ศักยภาพตนเองได้ ดังนั้นการนำรูปแบบการบริหารเครือข่าย โรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัยไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายของใน การบริหารจัดการศึกษาโดยรูปแบบของเครือข่ายนั้น ต้อง สร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเกิดความมุ่งมั่นตั้งใจ แสวงหา ความร่วมมือจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องหลายฝ่ายที่มีเป้าหมาย เหมือนกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ครูผู้สอน ซึ่งสำนักงานคณะ กรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กล่าวถึง ปัจจัยหลักในการ พัฒนาเด็กให้มีคุณภาพตามที่ต้องการได้ คือ ตัวครู ซึ่งมีองค์ ประกอบที่เกี่ยวข้องเพียง 2 ส่วน คือ คุณภาพของตัวครูเอง และคุณภาพการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครู สิ่งสำคัญ ที่สุดคือ ครูต้องมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การ เรียนรู้ (ต่อยอดความรู้) อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ความสำคัญกับประโยชน์ที่จะเกิดกับลูกศิษย์เป็นอันดับแรก บน ความเชื่อที่ว่า “เด็กทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และ สามารถพัฒนาตนเองได้” การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของ ครูต้องส่งเสริมให้เด็กสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2550, หน้า 5) นอกจากนี้ ผู้ที่ต้องให้การสนับสนุนสำคัญที่ จะบริหารจัดการให้เกิดคุณภาพได้คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาหรือองค์กรเครือข่ายอื่น ที่จะมาร่วมกันกำหนดรูปแบบหรือโครงสร้างของเครือข่าย โดยวางแผน ออกแบบการทำงาน ตั้งเป้าหมาย กำหนด วัตถุประสงค์ กำหนดบทบาทหน้าที่ กำหนดกิจกรรมสำคัญ ตามลำดับที่ต้องดำเนินการร่วมกัน และการสรุปรายงานผล

ทั้งหมดเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลให้การบริหารในรูปแบบของเครือข่ายบรรลุผลตามเป้าหมายที่ต้องการ

พีริกอย และโครเดอร์ (Peregoy & Kroder, 2000) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรสำหรับเครือข่ายด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยดัลลัส ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลวิจัยพบว่า กลยุทธ์ในการพัฒนาเครือข่ายด้านศึกษามีปัจจัยหลายประการที่ช่วยทำให้เกิดประสิทธิภาพและเครือข่ายเกิดความเข้มแข็งคือ การเน้นการมีส่วนร่วม โดยเน้นเป้าหมายเป็นสำคัญ นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการบริหารเครือข่าย การให้การสนับสนุนด้านปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกและอาคารสถานที่ การบริหารจัดการที่ทำทนาย โดยเฉพาะจุดแข็งของเครือข่ายจะมองค้ประกอบสำคัญ ได้แก่ ประสบการณ์ของบุคลากรในเครือข่าย คุณสมบัติความเป็นมืออาชีพของบุคลากร ความเหมาะสมของแผนพัฒนาตลอดจนวิธีการที่เข้าถึงผู้เรียนให้มีความสามารถในการเรียนรู้ปัจจัยที่ส่งเสริมให้เครือข่ายประสบผลสำเร็จและถือว่าเป็นจุดแข็งได้แก่ เทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต สื่อ อุปกรณ์ อาคารสถานที่และห้องปฏิบัติ

ศิริวรรณ วณิชพัฒน์วรชัย (2552, หน้า 239-241) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนารูปแบบการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมสำหรับนักเรียนปฐมวัย พบว่า ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการจัดประสบการณ์เรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม 2) นักเรียนกลุ่มทดลองมีผลการประเมินทักษะทางสังคมด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปันสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบ ภายหลังการใช้รูปแบบการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วม ครูผู้สอนและผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนำรูปแบบไปใช้อยู่ในระดับดีมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการจัดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม อยู่ในระดับมาก โดยครูและผู้ปกครองมีความเห็นว่ารูปแบบ 3PDIE ยังส่งผลให้ครูและผู้ปกครองมี

ปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

การจัดการศึกษาปฐมวัยในประเทศสิงคโปร์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต, 2551) ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีระบบการศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาการบริหารจัดการทางการศึกษาโรงเรียนทุกระดับมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับ โดยเฉพาะการศึกษาปฐมวัยที่ประเทศสิงคโปร์ให้ความสำคัญเป็นพิเศษ มีรูปแบบการพัฒนาครูที่ดี และมีการบริหารจัดการสภาพแวดล้อมหลักสูตรสื่อการเรียนอย่างเหมาะสมยิ่งจนถึงถือว่าเป็นศูนย์เด็กเล็กต้นแบบ เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัย โดยเน้นการจัดระบบศูนย์การศึกษาที่ดี เอื้ออำนวยการอบรมพัฒนาเด็ก อีกทั้งมีโครงการพัฒนาครูผู้ดูแลเด็กเล็กอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการส่งเสริมประสบการณ์เรียนรู้ ให้แก่ผู้ดูแลเด็กให้รอบรู้ทั้งวิธีการทำงาน วิธีคิดสู่การปฏิบัติอย่างมีคุณภาพ เช่นเดียวกับ คณะกรรมการพัฒนามนุษย์และการศึกษาสำหรับครอบครัว ได้ศึกษาพบว่าผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตของเด็ก ดังนั้นโรงเรียนจึงมุ่งมั่นสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กโรงเรียนและครอบครัว จัดกิจกรรมร่วมกันเพื่อให้ผู้ปกครองและครูประจำชั้น ผู้บริหารโรงเรียนได้รับทราบการดำเนินงานของโรงเรียน และดำเนินการจัดประสบการณ์สำหรับเด็ก เพื่อเป็นการพัฒนานักเรียนร่วมกันโดยมีเป้าหมายของหลักสูตรตามขั้นพื้นฐาน (Colorado State University, 1999)

ดังนั้นรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบคือ 1) การกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์กรดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ส่งผลให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาปฐมวัย

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยที่พบว่า รูปแบบการบริหารเครือข่าย

โรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ที่มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ 1) ภารกิจเครือข่าย 2) วิธีดำเนินการ 3) องค์ครดำเนินการ 4) การติดตามและประเมิน มีความเหมาะสม และเป็นไปได้ในการดำเนินการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย และจะส่งผลให้เกิดคุณภาพในการจัดการศึกษาปฐมวัย ผู้วิจัยขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. สถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัยควร นำรูปแบบเครือข่ายการบริหารโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพิ่มประสิทธิภาพต่อการเรียนการสอน และส่งผลดีต่อคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดประสิทธิผลในระยะยาวต่อไป

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามีการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย ควรนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสถานศึกษาที่จัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้เกิดประสิทธิผลด้านคุณภาพผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษา

ปฐมวัย ไปกำหนดเป็นแนวทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้กับสถานศึกษาอื่นๆ ต่อไป

4. หน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษาในระดับปฐมวัย สามารถนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย นำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา หรือนำไปประยุกต์ใช้ในการสร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาในรูปแบบอื่นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ไปทดลองใช้ขยายผลกับโรงเรียนอื่นๆ เพื่อหาประสิทธิผลต่อไป

2. ควรมีการนำรูปแบบการบริหารเครือข่ายโรงเรียนที่จัดการศึกษาปฐมวัย ไปทำการวิจัยกับการจัดการศึกษาในสาระอื่นๆ อีก

3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยเครือข่ายความร่วมมือผู้ปกครอง

4. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาปฐมวัยโดยใช้แหล่งเรียนรู้และบุคคลในท้องถิ่นเป็นสาระการเรียนรู้และสร้างประสบการณ์สำคัญสำหรับเด็ก

เอกสารอ้างอิง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*.

กรุงเทพฯ: ซัดเซสมิเดีย.

ธีระ รุญเจริญ. (2547). *การบริหารเพื่อการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ้า.

นฤมล นิราธร. (2543). *การสร้างเครือข่ายการทำงาน: ข้อควรพิจารณาบางประการ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปนัดดา อัมสกุล. (2553). *การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานความร่วมมือทางวิชาการระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี กับสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต.

พระมหาสุพระมหาสุทิตย์ อาภาภาโร (อบอูน). (2548). *เครือข่าย: ธรรมชาติ ความรู้ และการจัดการ*. กรุงเทพฯ:

พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (2551). *โครงการพัฒนาศักยภาพผู้นำเครือข่ายศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก*. วันที่ค้นข้อมูล 17 ธันวาคม 2554, เข้าถึงได้จาก <http://www.dusitcenter.org.dusitwebs/seminar/singapore/>
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2551). *รายงานการประชุมสัมมนาการจัดการศึกษาทางเลือกเพื่อขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน วันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2551 ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศิริวรรณ วณิชวัฒน์วรชัย. (2552). *การพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผู้ปกครองมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม สำหรับเด็กปฐมวัย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สนธยา พลศรี. (2550). *เครือข่ายการเรียนรู้ในงานพัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรินติ้ง เฮ้าส์.
- สมบุญ บุรีศิริรักษ์. (2553). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้มแข็งของภาคีเครือข่ายของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย*. ปริญญาโทการศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2551). *การบริหารจัดการองค์กรแห่งอนาคต. วารสารเพื่อการพัฒนาวิชาชีพครูวิทยากร, 107(3), 58-59.*
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *รายงานผลการประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ปีการศึกษา 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน). (2553). *รายงานสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสอง (พ.ศ. 2549-2553)*. กรุงเทพฯ: แม็ทซ์พอยท์.
- สุวิมล โพธิ์กลิ่น. (2549). *การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก*. วิทยานิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์ และคณะ. (2545). *รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. ม.ป.ท.
- เสรี พงศ์พิศ. (2548). *เครือข่าย: ยุทธวิธีเพื่อประชมคมเข้มข้น ชุมชนเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์.
- อ่ารุง จันทวานิช. (2547). *แนวทางการบริหารและการพัฒนาสถานศึกษาสู่โรงเรียนคุณภาพ*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- Colorado State University. (1999). *The Early Childhood Center Lap School of Colorado State University*. Retrieved January 31, 2013, from <http://www.colorado.edu>
- Peregoy, R., & Kroder, S. (2000). *Developing Strategies for Networked Education. Technological Horizon in Education, 28(1), 48-56.*